

LBRIS

We know
books

Samantha Harvey

ȚINUTUL PUSTIIT

Traducere din limba engleză
Ioana Opaț

CUPRINS

1		7
	Povestea Bibliei legate în piele de om	16
2		31
	Povestea cireșului	49
3		61
	Povestea lui „a“ lipsă	80
4		96
	Povestea femeii înveșmântate în soare	114
5		128
	Povestea evadării eșuate	136
6		141
	Povestea primei priviri strecurate în rai	146
7		158
	Povestea soldaților decupați	172
8		181
	Povestea scrisorilor de dragoste	192
9		203
	Povestea zăpezii tăcute	213
10		220
	Încă ceva despre zăpada tăcută	233
11		241
	Povestea morții celei mici	255
12		266
	Povestea blestemului	279
13		297
	Povestea evadării	307
14		310
	Povestea sfârșitului lumii	318
15		321
	Mulțumiri	329

1

În marea de evenimente și de nume care au fost date uitării, mai sunt câteva episoade care ies plutind la suprafață cu uimitoare ușurință. Nu au vreo ordine anume, nu există legătură între ele. Bărbatul își ține ochii în pământ – ciudat, căci altădată și-ar fi concentrat toată atenția către linia orizontului ori către cerul de deasupra, savurându-i imensitatea. Acum caută lucruri mai mici, sperând că în ele își va găsi alinare: clădirile aflate la nouă sute de metri dedesubt, mlaștinile atât de întinse și de întunecate, încât sfidează legile perspectivei, închisoarea și împrejurimile ei, oamenii care aleargă pe o orbită eliptică în jurul unui teren, pata parcă desenată a unei suburbii.

Pilotul strigă și îi arată ceva la dreapta. În depărtare se taie o pădure, un copac se apleacă și cade, apoi îl urmează alții, asemenea unor chibrituri.

– Arată de-a dreptul suprarealist de aici, strigă pilotul.

– Da. Pădurea Quail doborâtă la pământ.

Se apleacă în față și atinge umărul pilotului, fără să știe de ce face acest gest. Poate că e dorința de-a ajunge la sol – vrea să se întoarcă pe pământ și îi este greață, e puțin speriat. Oricum, probabil că pilotul are impresia că mâna lui e o eșarfă care flutură sau chiar o pasăre care a rătăcit drumul, pentru că nu se întoarce.

– Fiul meu! Acolo, jos, în închisoare!

Pilotul dă din cap și îi face semn că e în regulă; poate că nu a înțeles.

– Eu am construit închisoarea asta, aripa nouă, în anii șaiszeci, strigă bărbatul în direcția vântului.

– Da, îi răspunde pilotul. Sunt de acord că e îngrozitor. Din cauza asta peisajul pare deprimant.

Îndrăznește să se aplece cât mai mult în afară. Își vede fiul? Se văd unul pe altul? Privește cu ușoară invidie grația mecanică a bărbaților care aleargă în cerc, asemenea unor furnici. Henry e cel de colo. Nu, nu-i el. Să fie oare celălalt? Acela? Ajunge la concluzia că e imposibil de știut. Toți par slabi de aici, de sus, și-n plus, vântul îi înceteșează privirea. Închisoarea alunecă pe sub ei, în timp ce pilotul virează spre est și linia țărmlui începe să se zărească.

– Fiul meu a înnebunit, îi strigă pilotului.

Având în vedere că lumea e mai înțelegătoare față de nebuni decât față de infractori, vrea să lămurească treaba asta cât mai repede.

– Pentru o vreme, după ce maică-sa a murit, precizează.

La urma urmei, lumea nu e niciodată atentă prea mult timp, chiar și atunci când vine vorba de nebuni.

Răspunsul pilotului e dus de vânt. I se pare că a spus „nu”, ca și cum nici vântul nu ar fi fost de acord cu el.

Ca să își liniștească mintea agitată, se concentrează asupra gâtului gros al pilotului și asupra gulerului, întrebându-se din ce material e făcut. Nu e piele, e ceva care imită pielea, un material banal, ar trebui să știe cum se cheamă. Altădată știa. Îl atinge cu grijă și apoi se îndepărtează, își strânge mâinile și le duce sub bărbie. Închide ochii și simte o ușoară agitație în stomac; numai de-ar zbura mai încet sau mai jos.

Își trimite gândurile către Henry și primește doar obișnuitul vârtej de informații. Henry, cel care, după moartea lui Helen, alerga pe câmp cu un cuțit de bucătărie în mână, în spatele grajdului,

în urma luminilor unui avion, strigând: „Dumnezeu există, ticălosule, vino înapoi!” Unii ar fi de părere că nu e o amintire prea plăcută, dar el ar spune că nu caută fericirea adusă de acea amintire, ci amintirea în sine; gustul, atingerea ei și dovada că ea există. Se apleacă din nou în față, încercând să-i atragă atenția pilotului.

Izbutește să vorbească.

– Mai e mult până coborâm?

Pilotul își ridică degetele mari în semn că totul e OK, iar avionul pătrunde și mai adânc în masa cerului care se îmbină cu marea, acolo unde – gândește el – totul e incontrollabil de vast și de minunat, acolo unde totul e *excesiv*. Se consolează cu gânduri constrângătoare despre închisoare, despre sectoarele ei în formă de T și despre celulele înghesuite.

Plutesc mai departe; dacă ar avea de ales, ar intra în panică. Dar așa, cu mugetul asurzitor al motorului și cu vântul care îi lipește membrele de corp, se trezește încremenit într-un calm involuntar, înșurubat în propriile gânduri. Acum nu are în minte decât imaginea lui Henry alergând bezmetic după avion – amintirea e atât de vie și de singuratică, asemenea unui peisaj luminat brusc de un fulger – și apoi imaginea opusă a lui Henry, mai târziu, după un timp petrecut în spital, după tratamentul care îi făcuse părul să cadă, când își punea șorțul pe care i-l cumpărase Helen și începea pe îndelete să facă prăjituri: specialitățile lui erau *hamantaschen*¹ și prăjiturile cu migdale după rețetele din cartea de bucate evreiești scrisă de mâna bunicii lui. Casa mirosea a zahăr topit săptămâni întregi.

Această decădere a fiului său îl supără mai mult decât orice altceva, iar bărbatul își vede în închipuire fiul din ce în ce mai firav, ca un obiect care se micșorează.

¹ Un fel de trigoane umplute cu dulceață sau cu pastă din semințe de mac, coapte la cuptor (n.tr.)

Dincolo de marginea avionului, închisoarea apare din nou pentru o clipă, apoi dispare. Închide ochii. La ceva timp după criza de nebunie, Henry intrase prin efracție în trei case de pe strada unde locuia; asta se întâmplase în miezul zilei, când Henry încercase să facă de rost de băutură sau de bani pentru băutură, ori de obiecte pe care le-ar fi putut vinde ca să facă rost de bani de băutură. Fusese o infrafracțiune atât de tâmpită – în una dintre case, proprietarii erau așezați la masă –, încât Henry fusese prins și primise ca sentință să muncească în folosul comunității, muncă pe care nu o făcuse pentru că era mereu prea beat.

În instanță spusese că probabil avea să-și repete fapta, nu pentru că era un lucru bun, ci pentru că îi plăcea să bea și băutura îl făcea iresponsabil. Așa că îl condamnaseră la închisoare și la abținerea forțată; Henry acceptase sentința cu bunăvoință și aproape ușurat. Da, își amintea expresia fiului său: un zâmbet scurt și o privire semeată, parcă adresată lui Helen, apoi un comentariu: „Tata a construit închisoarea asta, acolo o să mă simt de parcă aș fi acasă“.

Infrafracțiunea fusese minoră, nefericită – fapta unui alcoolic, spirala descendentă înscrisă vag în fizicul fiului său. Toată viața, Henry fusese binecuvântat cu un puf de păr pe față; avea un trup moale, dar nu obez, trăsături nedefinite, ca de moluscă, statura blândă a unui animal rumegător, cu gene lungi. Maică-sa spunea adesea că e arătos. Dar acum a chelit, e uscățiv. Ochii îi sunt încă strălucitori și întunecați și ai putea spune că e arătos dacă treci cu vederea aerul lui lipsit de noroc. Dar nu poți să-l ignori; nenorocul e un fel de lepră. Nu poți să te descotorosești de el.

Poate că, la urma urmei, nici nu vrea să-și vadă fiul. Avionul atârână în aer și se leagănă, iar asta îi zdruncină și mai tare mintea amețită, învălmășindu-i în gând două nume: Henry, Helen, Helen, Henry. Sunt asemănătoare, câteodată le confundă. Ce-ar fi dacă într-o zi le-ar uita cu totul? Ce s-ar întâmpla atunci?

O pasăre zboară sub ei, apoi încă două sau trei. Mult mai jos, mașinile se mișcă alene de-a lungul unei șosele. Nu-și poate scoate

din minte situația precară în care se află, iar spaima nu îl slăbește. Își constrânge mintea să se strecoare în crăpătura abruptă a amintirii care îl liniștește mereu: el și Helen plutind de-a lungul unui splendid drum american în luna lor de miere. O mașină cafenie, un singur nor firav pe cerul adânc.

Dar apoi filmul trece abrupt și stângaci la ceea ce îi pare a fi începutul unui montaj plin de cruzime al vieții soției sale, plin de durere și de angoasă. La început îi apare într-un fel de străfulgerare lentă (stăruind îndeajuns încât să îi transmită mesajul, fără a-i lăsa prea mult timp să-l aprofundeze); Helen se prăbușește pe scaun la masa din bucătărie. Acea poziție neglijentă e stranie din cauza tăcerii, iar absența respirației sare în ochi. O, da, și inelarul întins pe tăblia de melamină pentru a obține un efect dramatic.

Se chinuie să se întoarcă în gând la mașina cafenie și la norul care părea să îi urmărească. Ore și ore au trecut astfel, el și ea despărțiți doar de frâna de mână, întrebându-se de ce viața îi adusesese împreună. În amintirea lui, ei văd la unison, cu o singură pereche de ochi, mănâncă, beau și simt aceleași lucruri, fără a se cunoaște câtuși de puțin unul pe celălalt. Singura dată când se desprind e atunci când fac dragoste, când ochii lui fixează perna, iar ai ei, tavanul. Chiar în acea clipă, o forță ciudată și plină de coincidențe îndrumă un spermatozoid către un ovul și începe crearea unei noi perechi de ochi, ochi a căror privire o vor împărtăși. Cine știe dacă asta e dragostea; e foarte probabil, are toate ingredientele necesare.

Apoi sunt la tribunalul din districtul Allegheny. Helen stă pe Puntea Suspinelor la Venetia, cu ochii închiși; pleoapele ei pistruiate se zbat în timp ce gândurile alunecă pe sub ele. El bagă de seamă că de-o parte a podului se află tribunalul: aici sunt cei liberi și cei cu frica lui Dumnezeu, cei care sunt dincolo de atingerea legii. De cealaltă parte se află închisoarea: prizonierii, cei care au fost judecați. Puntea Suspinelor este o structură morală, iar el, ca arhitect, e interesat doar de asta: moralitatea, sinceritatea unei clădiri. Soția lui deschide ochii, scutură din cap și îi spune că

Puntea Suspinelor nu are nimic de-a face cu moralitatea, ca un pod dintre două autostrăzi. Îl avertizează cu blândețe: trebuie să fie mai atent și să nu calomnieze. Moralitatea unei persoane e ca o sabie cu două tăișuri – depinde de care parte a lamei o prinzi.

O ia de mână; nu sunt pe aceeași lungime de undă. Niciodată; ea se află mereu pe o frecvență mai înaltă ca a lui, de parcă ar vrea să-i demonstreze că el e pe cale să îngâne în minte un cântec de Buddy Holly, în vreme ce ea citează *Cântarea Cântărilor*, capitolul al cincilea. *Ochii lui sunt porumbei, ce în lapte trupu-și scaldă, la izvor stând mulțumiți*. Apoi îi spune că are impresia că e însărcinată.

El o ia în brațe și o învârte prin aer, conștient că ăsta e exact gestul pe care un bărbat trebuie să îl facă atunci când i se dă o astfel de veste. Simte bucurie? E ceva foarte asemănător, simte aceeași agitație și panică și are senzația amețitoare că se prăbușește într-un abis fără fund. Picioarele ei în mișcare lovesc o sticlă de jos, ea se eliberează din îmbrățișarea lui și se apleacă să strângă cioburile. El se ghemuiește lângă ea ca să o ajute.

– Jake, îi spune femeia, vom numi copilul Jacob, ca pe tine.

Dar el nu e de acord, niciodată nu a înțeles de ce tații și fiii trebuie să poarte același nume, când sunt atâtea nume din care se poate alege, și îi propune alt nume ca alternativă, nu-și mai amintește care.

– Atunci Henry, hotărăște Helen. O să-l numim Henry.

– Și dacă nu e băiat?

– E băiat, l-am visat.

Aceste amintiri care plutesc către suprafață nu îi vin cu ușurință. Nu, își aruncă năvodul după ele, chiar și inconștient; se străduiește să intre și își croiește drum prin ele. Se joacă încercând să le lege între ele și să stabilească o continuitate în timp. Dacă își amintește luna lor de miere, atunci erau proaspăt căsătoriți: asta înseamnă o lună de miere, o vacanță pentru tinerii însurăți. Se poate declara satisfăcut de faptul că știe foarte bine acest lucru și poate trece mai departe. Pe soția lui o chema Helen. Dacă erau

în luna de miere, asta înseamnă că erau tineri, el își terminase studiile, iar Henry fusese deja conceput.

Iată-o din nou pe Helen, umărul ei gol e sub trupul lui, iar coapsele îi sunt lipite de ale lui; pe atunci avea doar douăzeci de ani. Sunt în pat, apoi în mașină. Frâna de mână stă între ei; ea își sprijină mâna stângă pe manetă, iar el îi vede inelarul, liniștit și nemișcat, pe fundalul șoselei care li se întinde în față.

La știrile transmise la radioul cu tranzistor se spune că o maimuță s-a întors dintr-o misiune spațială și că s-au înregistrat imagini din navă. În pântecul lui Helen, Henry e un ochi clipind singuratic. Helen e de părere că zborul e cea mai minunată invenție și că, datorită pozelor, Pământul se va vedea pe sine din spațiu.

Helen își dă părul după ureche și spune:

– Existența omenirii este justificată fie și doar prin acest dar pe care îl va oferi Pământului, darul de a se vedea pe sine, un fel de conștiință. Mă înțelegi?

– Nu, îi răspunde după o pauză. Nu chiar. Dar ce spui tu pare profund.

Buddy Holly încă îi mai răsună în minte, ca și vocile metalice de la radio (cuvântul *maimuță* pare atât de ciudat și de primitiv în mașina modernă, pe șoselele întinse). Are senzația de absurditate continuă, dar fericită, gândindu-se că el îi aparține lui Helen și ea lui, când există atâtea milioane de oameni pe pământ.

Pilotul întoarce biplanul spre stânga, iar pista de aterizare începe să se zărească. Arătând în jos, îi strigă:

– Vom începe să coborâm.

Foarte bine, se gândește Jacob, privind iarăși gulerul pilotului. Avionul pare să coboare încet. Chiar și aici, desprins de orice și având senzația că e o păpușă atârnată de o frânghie, încă mai găsește puterea să se îngrijoreze că a uitat cuvântul acela. Piele? Nu, nu piele. Dar ceva asemănător. Cuvântul *skein* îi răsare în minte, dar știe că nu e corect, *skein e* doar un cuvânt apărut de nicăieri

în creierul lui; un *skein* de lebede sălbatice, un *skein* de sfoară. Nu îl îngrijorează faptul că uită, ci că pierde cuvintele și nu le mai regăsește – întâi cuvântul legat de piele, apoi tot restul cuvintelor.

Mlaștinile se întind în fața lor, iar în spate, pădurea Quail e pusă la pământ, copac după copac. Luându-și ochii de la spatele pilotului, străduindu-se să zărească pământul de dedesubt, se gândește că lumea ar trebui să aibă grijă, să nu se lege prea mult de cele care nu mai sunt și să prețuiască prezentul. Privește șirul ordonat de case de dedesubt și descoperă, ca întotdeauna, că aceste revărsări ale umanității nu trebuie condamnate pentru că au invadat natura, ci trebuie acceptate, ba chiar iubite; cu mâinile pe genunchi, repetă în gând numele câtorva străzi și trasează harta zonei, cu tot cu puncte de reper.

Chiar atunci când se aștepta ca avionul să își înceapă coborârea, pilotul îi întoarce brusc botul în sus, către cerul pustiu și albastru.

– Un ultim dans! îi strigă pilotul.

Avionul își schimbă direcția, iar vântul șuieră prin carlingă și închisoarea apare din nou, de data asta într-o rână, de parcă ar aluneca de pe suprafața pământului. Privind repede în jos, i se pare că vede o siluetă ce îi face semn cu mâna. Își ridică și el brațul, de data asta mai puțin încordat și mai entuziasmat de aerul care îi izbește, de dezorientarea lui atunci când avionul se apleacă într-o parte, iar peisajul se schimbă prea repede pentru ca mintea să îl poată cuprinde.

Avionul descrie zgomotos un cerc larg. Îi este greață și se simte tânăr, gândul îi aleargă brusc către Joy, în rochia ei galbenă, dar când clipește, imaginea dispare. Joy, bucurie! *Nakhes*, cum ar fi zis mama lui odată, atunci când încă își mai îngăduia să vorbească în idiș. Mama lui ar fi adorat-o pe Joy; a crezut întotdeauna că fiul ei făcuse o alegere greșită. Își îndreaptă spatele și, pentru prima oară, privește în sus, către cer.

Avionul încetinește și începe să coboare prea vertiginos. Odată cu viteza scăzută, sosește și spaima. Se uită la ceas. Pentru o clipă, nu înțelege ce fac limbile ceasului, încotro se îndreaptă

și din ce motiv. Le cercetează ca un copil. E trei sau patru douăzeci, cam așa ceva. Ar vrea să îi spună pilotului „nu m-am simțit prea bine“, de parcă ar vrea să spună pentru sine „nu m-am simțit prea bine, dar acum sunt în regulă“. E imposibil să te împaci cu gândul că nu te vei mai vindeca niciodată și că vei pierde tot ce ai. Oamenii nu sunt programați să gândească așa, vor căuta mereu colțul următor și vor privi dincolo de el, așteptând să găsească *ceva* acolo.

I s-a spus să nu se gândească la asta, iar de ziua lui, fiul lui îi cumpără o jumătate de oră de zbor, ca să scape de gânduri.

– Cum? se nedumerește el. Să uit de ziua mea?

– Nu, îl corectează fiul. De problemele tale...

Și Henry îl sărută iar fugar pe obraz; în acel simplu schimb, trăsăturile lui banale și frumoase sunt eliberate de nenoroc. Henry nu mai e nevoit să se ridice în vârful degetelor ca să îl poată săruta pe obraz. Câți ani are Henry și câți ani are el? Când e ziua lui de naștere? În ce an? Nu-și amintește deloc.

Își amintește de Helen, cum își dădea părul după ureche și cita din *Cântarea Cântărilor*. *Ochii lui sunt porumbei ce în lapte trupu-și scaldă*. Picioarele ei spărseseră sticla. Își amintește cum ciugulea pește și cartofi prăjiți din foi de ziar în timp ce citea știrile. O maimuță ajunge în spațiu. Laptele de mamă le provoacă bebelușilor leziuni cerebrale. Israelul atacă Egiptul. Un câine este trimis în spațiu. La oțelărie s-au desființat douăzeci de mii de locuri de muncă. O maimuță ajunge în spațiu. Leziuni cerebrale. Helen desprindea crusta prăjită și apoi netezea foaia de ziar, cu degete subțiri, spunând:

– Am să păstrez asta, e important.

El lua pagina, o mototolea și o arunca la coș.

– Miroase a mâncare. În plus, o să mai fie știri și mâine.

Avionul coboară în picaaj către pista de aterizare, iar Jake răsuflă ușurat, regăsind în încetinirea motorului, în zgomotele lui prelungi, dorința crescândă, atât de cunoscută, de-a se întoarce acasă.

POVESTEA BIBLIEI LEGATE ÎN PIELE DE OM

Tatăl lui fusese îngropat la sfârșitul anilor '50. Se plimba prin pădurea Quail împreună cu mama lui, care nu trăda nici un fel de emoție. Câteodată ofta ori arunca un „aș“, de parcă s-ar fi contrazis singură în gând; uneori strănuta din cauza mirosului de crini, alteori îl strângea de braț, iar când el se întorcea ca să o consoleze, ea îi dădea drumul, de parcă s-ar fi jucat cu el.

La un moment dat, se opri pe cărarea largă, îngenunche și scoase din sacoșă un termos cu cafea și două cești de porțelan. Ca de obicei, adusese ceștile ei cele mai bune, cele cu marginile aurite puțin ciobite. Le umplu pe jumătate, puse în cafea cuburi de zahăr aduse într-un șervețel și îi întinse ceașca.

– Mulțumesc.

– În cinstea lui Henry, toastă ea ridicând ceașca. Pentru că ne-a oferit viitorul atunci când aveam cea mai mare nevoie de el.

– În cinstea lui Henry. Și a tatei.

– Și în cinstea noastră. Se cuvine să toastez în ziua înmormântării soțului meu?

– Sara, în alte civilizații, mai sănătoase decât a noastră, moartea este o sărbătoare.

– A, da, așa este. Poate ar trebui să dansăm în cinstea copacilor. Sara întinse ceașca în direcția unui copac și făcu o plecăciune.

– Îmi acordați acest dans? Nu? Nu sunteți în apele dumneavoastră? Păi dragi copaci, nimeni nu e în apele lui. Ha!

Întinse brațele și privi în sus.

– Nimeni dintre noi nu e în apele lui!

O luă de braț și o trase ușor către el.

– Ce părere ai despre Helen?

– E prea sinceră pentru tine.

– Sinceră?

– O să te plictisești de ea, așa cum și eu m-am plictisit de taică-tău.

Jacob era puțin șocat.

– Sara, dar i te-ai dedicat pe de-a-ntregul, i te-ai dăruit atât de mult.

– Jake, asta trebuie să faci atunci când te plictisești. Tot dai și dai, sperând că, dacă dai din ce în ce mai mult, atunci și celălalt îți va da ceva înapoi. Apoi îți spui că, dacă nu se va întâmpla așa, măcar nu-ți va mai rămâne nimic de dat. Veți fi în sfârșit egali. Tatăl tău și cu mine eram foarte egali atunci când a murit.

Jacob se încruntase.

– Cumplită filozofie...

– L-am iubit, îl lămurii, de parcă ar fi vrut să încheie discuția. Mi-a fost prieten. Asta-i tot.

De pe cărarea principală se vedea marginea pădurii, iar dincolo de ea, câmpurile arate. Alăptându-și copilul, rezemată de spătarul banchetei îmbrăcate piele, Helen îi aștepta în mașină, pe marginea șoselei, acolo unde linia copacilor se întrețea brusc. Sara și Helen se întâlniseră atunci prima dată; întâlnirea fusese scurtă și superficială, pentru că bebelușul se aflase în centrul atenției. Fuseseră cu toții de acord că Henry era un copil frumos; stabiliseră că fețele bebelușilor sunt atât de impersonale, toate alcătuite după o rețetă care le conferea o drăgălășenie insuportabilă, iar Sara adăugase că, la un moment dat, drăgălășenia se pierde odată cu dezvoltarea bruscă a trăsăturilor. Ea și Helen îl priviseră și izbucniseră în râs, parcă sugerând că el însuși era